

7 Οκτ. 1990

Ευαισθησία και προσωπική γραφή

Τριάντα, σχεδόν, χρόνια είναι παρούσα σ' όλους τους χώρους των γραμμάτων μας η Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόθου. Στην ποίηση, το μυθιστόρημα, το διήγημα, το κριτικό δοκίμιο, με μια προσωπική γραφή, τη δική της γραφή, που ξεχωρίζει, και με την ευαισθησία αλλά και την «ποίηση» της.

«Νύχτες του φεγγαριού», λοιπόν, «Η Μαρούλα της Λήμνου», μια βιογραφία μυθιστορηματική που βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών, το μυθιστόρημα «Εβρεχε στο σταθμό», τα διηγήματα «Η υπεροχή», «Γράμμα στο γιο μου κι ένα άστρο», η ποιητική συλλογή «Μυστικό πέραςμα» που εκδόθηκε πρόσφατα (1989). Πρόσφατα κυκλοφόρησαν και δύο καινούργια της βιβλία. Το ένα το καλοκαίρι με τον καβαφικό τίτλο «Σώμα, θυμήσου», «Η Δοξανιώ» την περασμένη βδομάδα.

Μ. Λαμπαδαρίδου-Πόθου
Σώμα, θυμήσου. Δωρικός.
Αθήνα 1990. Σελ. 191.

«**Σ**ΤΕΚΕΤΑΙ εκεί στο πέτρινο σκαλοπάτι και κοιτάζει τις ψιχάλες

που πέφτουν πάνω στην ίδια πάντα εικόνα από χειμωνιάτικο τοπίο που χάνεται, παρασέρνοντας το πρόσωπό του. Αμέτρητες φορές τούτη η ίδια αίσθηση από ευτυχία χαμένη, «είμαι εγώ», λέει, «ακόμα εγώ, ο χρόνος μια απουσία όρθια ανάμεσα στην πληγή και στην έρημο που κάλυψε τη ζωή μου...».

Τη λένε Ερωφίλη. Εκείνος τη φώναζε Ρω. «Είσαι το Ρω του έρωτα», έλεγε.

Προσπαθεί να συνειδητοποιήσει τη σχέση της μ' αυτό που ζει, μ' αυτό που ξυπνά στις αισθήσεις της κάθε στιγμή, έχει ανάγκη να καταλάβει πώς έφτασε ως εδώ. Μια ερειπωμένη αίσθηση. Και την πονά.

Μια γραφή «εσωτερικού τοπίου», λοιπόν, εύθραυστη και εξωπραγματική, όπως όλες οι στιγμές του βιωμένου μας χρόνου. Κινείται σε δύο επίπεδα. Το ένα ονειρικό (προφητικές λάμπειες του χαμένου μας χρόνου), το άλλο βίαια πραγματικό. Εισχωρεί όμως στο μύθο και κάνει τους ήρωες να συνυπάρχουν. Στο παρόν και στο χαμένο παράδεισο. Η αίσθηση του χαμένου παραδείσου είναι διάχυτη σε όλο το βιβλίο. Μια νοσταλγική ανάμνηση ευτυχίας που χάθηκε.

Η ιστορία είναι απλή. Εκείνος κι εκείνη. Κάποτε αγαπιόνταν. Συναντήθηκαν μετά από χρόνια...

Το σώμα δεν θυμάται μόνο την αγάπη. Θυμάται και τον πόνο του, την ερημιά του, θυμάται και συμμετέχει και στο προφητικό αύριο. Δεν υπάρχουν όμως μόνο εκείνος κι εκείνη. Υπάρχει και ο μοναχός Δανιήλ «που εκφοράζει την αναζήτηση της αλήθειας από τη διάσταση της θυσίας», λέει η κ. Λαμπαδαρίδου. «Νομίζω ότι ο κεντρικός πυρήνας του βιβλίου είναι αυτός. Ο μοναχός Δανιήλ και το χαμένο νόημα της θυσίας».

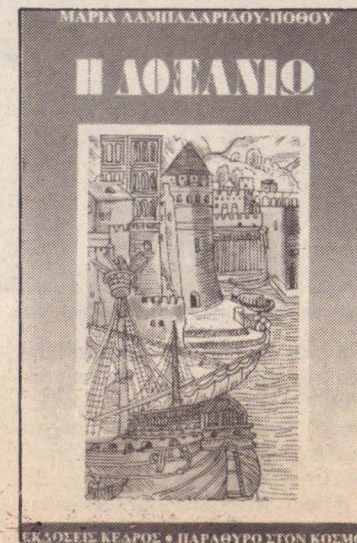
Μ. Λαμπαδαρίδου-Πόθου
Δοξανιώ. Κέδρος.
Αθήνα 1990.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ μυθιστόρημα είναι η «Δοξανιώ», που εκτυλίσσεται στο δέκατο βυζαντινό αιώνα του μεγαλείου και της άγριας ανθρωποδουλείας. Ήταν την εποχή που λήστευαν οι Σαρακηνοί και ρήμαζαν τα ελληνικά παράλια και νησιά και πουλούσαν τους αιχμαλώτους στον Χάνδακα.

Επίπονη δουλειά για τη συγγραφέα η συλλογή στοιχείων. Τα μάζευε χρόνια.

Η ηρωίδα εδώ είναι κόρη ιερέα από τη Λήμνο, που την πήραν σκλάβοι οι Σαρακηνοί και πήγαν να την πουλήσουν στον Χάνδακα. Εκείνη έγινε κατάσκοπος του Νικηφόρου Φωκά και θυσιάστηκε για την απελευθέρωση της Κρήτης.

Παράλληλα με το μύθο της Δοξανιώς, στο βιβλίο ζωντανεύει όλη εκείνη η ζοφερή περίοδος της βυζαντινής Ιστορίας, με

πρόσωπα πραγματικά αλλά και φανταστικά που η συγγραφέας «πολύ αγάπησε». Ιδιαίτερα τον Νικηφόρο Φωκά, «τον άγριο πολεμιστή, τον άσχημο άντρα με τα θλιμμένα μάτια και το βαθύ μυστικισμό».

Όπως φαίνεται ότι αγάπησε και τον Αθανάσιο Αθωνίτη, τον άγιο μοναχό που πήγε να καταχθύνει τον Χάνδακα να βοηθήσει με τις προσευχές του τον Νικηφόρο. Κι όλους εκείνους τους πανύψηλους Κρητικούς που θυσίασαν τη ζωή τους (ήταν κατάσκοποι του Νικηφόρου), για να μην είναι σήμερα η Κρήτη Ισλάμ.

Η Δοξανιώ είναι μαζί θρύλος και Ιστορία, ένα πρόσωπο ποιητικό «που βαδίζει στο θάνατο με λευκή ψυχή, σαν τη λέξη θυσία». «Όταν τελείωσα το μυθιστόρημα», λέει η κ. Λαμπαδαρίδου, «πήγα στην Κρήτη, αν και είχα πάει τόσες φορές, αφού ο άντρας μου είναι Κρητικός. Ενώθα όμως την ανάγκη να δω ξανά τους χώρους εκείνους, τον Χάνδακα, την πλατιά αμμουδιά της απόβασης των Βυζαντινών, τρία στάδια δυτικά του Χάνδακα... Αφαίρεσα χίλια χρόνια και περιπλανήθηκα. Εκείνες οι πανύψηλες ψυχές ήταν εκεί».

Δύο βιβλία, λοιπόν, με διαφορετική γραφή, που γράφτηκαν σε διαφορετικό χρόνο και συμπτωματικά κυκλοφόρησαν μαζί.

Η μεγάλη αγάπη όμως της κ. Λαμπαρίδου είναι η ποίηση.

«Μπορεί να υπάρχουν σ' όλα τα είδη του έντεχνου λόγου, όμως νομίζω πως το πρώτο «υλικό» μου είναι η ποίηση. Με ποίηση ξεκίνησα και μόνο μέσα από την ποίηση μπορώ να αναζητώ την ανθρώπινη αλήθεια μου και το νόημα της εφημερότητάς μου, αφού η ίδια η ποίηση είναι μια αναφορά στο αιώνιο».